

AUGU NOTEIKŠANA

Uzdevums

Noteikt laboratorijas darbā piedāvāto augu sugas pēc to fotogrāfijām.

Izmanto Latvijā sastopamo āboliņu (*Trifolium* sp.) ģints augu noteicējs, shēmas ziedaugu dzimtu pazīmju noteikšanai (sk. pielikumu).

Darba gaita

Augu noteicējs ir veidots pēc tēzes – antitēzes principa. Gan tēze, gan antitēze ir par vienu noteiktu pazīmi. Piemēram, ja tēze apgalvo, ka augam stumbrs ir stāvs, tad antitēze norāda, ka auga stumbrs ir citāds, piemēram, ložņājošs.

1. Izvēlies vienu augu un izlasi pirmo tēzi!
2. Ja tā augam atbilst, lasi nākamo tēzi, kuras numurs ir norādīts rindiņas galā!
3. Ja auga pazīme tēzei neatbilst, tad lasi antitēzi! Tālāk seko antitēzes galā norādītajam numuram un lasi norādīto tēzi!
4. Turpini darbu tālāk, līdz auga suga ir noteikta!
5. Noteikto auga sugu ieraksti darba lapā un atzīmē 4 būtiskākās auga pazīmes! Turpini darbu līdz esi noteicis visu piedāvāto augu sugas.

Iegūto datu reģistrēšana

		1. augs 1. pazīme 2. pazīme 3. pazīme 4. pazīme Auga sugas nosaukums
---	--	---

 Avots: https://www.naturephoto-cz.com/	 Avots: https://commons.wikimedia.org (Neuchâtel Herbarium)	2. augs 1. pazīme 2. pazīme 3. pazīme 4. pazīme Auga sugas nosaukums
---	--	---

 Avots: https://www.naturephoto-cz.com/	 Avots: https://commons.wikimedia.org (Neuchâtel Herbarium)	3. augs 1. pazīme 2. pazīme 3. pazīme 4. pazīme Auga sugas nosaukums
---	--	---

 Avots: https://www.naturephoto-cz.com/	4. augs 1. pazīme 2. pazīme 3. pazīme 4. pazīme Auga sugas nosaukums
---	---

LIVEWORKSHEETS

 Avots: https://www.naturephoto-cz.com/	 Avots: https://florida.plantatlas.usf.edu	5. augs 1. pazīme 2. pazīme 3. pazīme 4. pazīme Auga sugas nosaukums
---	--	---

LIVEWORKSHEETS

Rezultātu analīze, izvērtēšana, secinājumi

1. Kuras āboliņu ģints sugas tu noteici?
2. Kādas grūtības tev bija, nosakot augu sugas?
3. Kur praktiski varēsi izmantot iegūtās prasmes augu noteikšanā?

Pielikums "Latvijā sastopamo āboliņu (*Trifolium sp.*) ģints augu noteicējs".

1. Ziedi dzelteni vai brūni 7
- Ziedi sarkani, rožaini vai balti 2
2. Ziedi rožaini, pēc noziedēšanas kauss ir uzpūsts un ziedkopa – galviņa atgādina zemeni. Stumbrs mezglu vietās sakņojas. Aug jūras piekrastes pļavās, sastopams reti **Zemeņu āboliņš (*Trifolium fragiferum*)** 3
- Ziedi citādi, augļiem kauss nav uzpūsts 3
3. Kauss garāks par vainagu, ar gariem, pūkainiem matiņiem. Galviņas pelēcīgas. Ziedi bāli, vēlāk – rožaini. Lapiņas garenas, ar matiņiem. Aug smilšainos laukos, ceļmalās, pakalnos, sastopams bieži **Mataināis āboliņš (*Trifolium arvense*)** 4
- Kauss īsāks par vainagu, galviņas nav pelēcīgas 5
4. Ziedi balti vai nedaudz rožaini 10
- Ziedi sarkani 10
5. Stumbrs gulošs, mezglos sakņojas. Ziedi balti, dažkārt – nedaudz rožaini. Galviņas pa vienai bezlapaina ziedkāta galā. Aug pļavās, dārzos, zālajos, ceļmalās, sastopams bieži **Baltais āboliņš (*Trifolium repens*)** 6
- Stumbrs stāvs 6
6. Ziedi balti vai zaļgani. Stumbrs stāvs, ar matiņiem. Lapu apakšpuse ar matiņiem, mala – ar zobiņiem. Augsausās pļavās, pakalnos, dažās vietās sastopams bieži **Kalnu āboliņš (*Trifolium montanum*)**
- Ziedi sākumā balti, vēlāk – rožaini. Piezemes lapas ar garu kātu, bet augšējās lapas – ar īsu kātu. Aug pļavās, laukos, ceļmalās, bieži **Bastarda āboliņš (*Trifolium hybridum*)**
7. Noziedējuši ziedi kastanbrūni. Stumbrs stāvs, uz tā augšējās lapas sakārtotas pretēji. Aug mitrās pļavās, grāvmalās, sastopams diezgan bieži **Brūnais āboliņš (*Trifolium spadicum*)** 8
- Noziedējuši ziedi dzeltenbrūni, lapas pamīšus 8
8. Ziedkopa skraja (reta), ziedi sīki. Stumbrs gulošs vai pacils. Aug sausos tīrumos, norās, pļavās, sastopams reti **Sīkais āboliņš (*Trifolium dubium*)** 9
- Ziedkopa blīva 9

9. Uz stumbra lapas sēdošas, to forma – lancetiska. Tām ir pielapes, kas pie pamata nav paplašinātas. Stumbrs stāvs vai pacils. Aug sausās pļavās, mežos, upmalās, sastopams diezgan bieži

Zeltais āboliņš (*Trifolium aureum*)

- Lapas olveida, vidējā ar kātiņu. Pielapes pie pamata paplašinātas. Stumbrs ložņājošs vai pacils, mezglu vietās sakņojas. Aug sausās pļavās, ceļmalās, sastopams diezgan reti.

Tiruma āboliņš (*Trifolium campestre*)

10. Zieda kausa stobriņš kails. Galviņas apaļas, ziedi tumši sarkani. Aug mežmalās, krūmājos, ceļmalās, sastopams bieži

Zirgu āboliņš (*Trifolium medium*)

- Zieda kausa stobriņš ar matiņiem

11

11. Lapas lancetiskas, pielapes – garas, smailas. Stumbrs stāvs vai pacils. Ziedi purpursarkani. Aug sausās pļavās, mežmalās, krūmājos, sastopams reti

Alpu āboliņš (*Trifolium alpestre*)

- Lapas olveida vai eliptiskas, pielapes īsas. Ziedi sārti vai violeti. Aug pļavās, laukos, mežmalās, zālājos, sastopams bieži

Sarkanais āboliņš (*Trifolium pratense*)